

DOI: 10.25140/2411-5215-2021-4(28)-203-209

УДК 657.7

JEL Classification: M41; M42

Наталія Стельмах

кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (Київ, Україна)

E-mail: nataliastelmakh1405@gmail.com, **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0003-4105-2301>**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ**

Головна місія судово-бухгалтерської експертизи полягає у виявленні та запобіганні економічній злочинності. У статті розглянуто джерела інформаційного забезпечення судово-бухгалтерської експертизи. Зазначено, що, крім якісного нормативно-правового забезпечення, необхідне і фактографічне. Об'єктом судово-бухгалтерської експертизи є сукупність документально зафіксованих фактів господарської діяльності, що стали предметом досудового розслідування чи судового розгляду у сфері економічної злочинності. Виділено критерії, за якими характеризують якість наданих документів. Визначено вплив наданих на експертизу документів на якість висновку експерта.

Ключові слова: інформаційне забезпечення; бухгалтерська експертиза; документ; експерт; фактографічна інформація; нормативно-правове забезпечення.

Бібл.: 8.

Постановка проблеми. Судово-бухгалтерська експертиза є важливим інструментом запобігання, боротьби та викриття економічних злочинів і порушень фінансово-господарської дисципліни. Своєчасність та правильність її застосування впливає на ефективність розслідування. Дотримання чинного законодавства, якісне інформаційне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи та належне використання її матеріалів допомагають розкрити злочини, визначити справжні розміри заподіяних збитків, зберегти майно власників.

Ефективність судово-бухгалтерської експертизи визначається не лише комплексом методів та прийомів і необхідними знаннями експерта-бухгалтера, а й інформаційним забезпеченням експертизи, призначення якого полягає в багатоаспектному та комплексному інформуванні безпосередніх виконавців експертного дослідження про реальний стан і зміни у функціонуванні визначених об'єктів судово-бухгалтерської експертизи. Для забезпечення превентивного ефекту судово-бухгалтерської експертизи потрібно систематизувати інформаційну базу для її провадження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування і розвиток теорії та методології судово-бухгалтерської експертизи здійснено в дослідженнях таких учених, як М. Базась [1], І. Голяш, Л. Михальчишина, Д. Павлюк [3], І. Панченко [4], Л. Парфентій [5], О. Разборська [6], С. Романів [7], Т. Ротару, Д. Тищенко [5], А. Ужва [8] та інші.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Актуальність теми зумовлена тим, що при зростанні ролі судово-бухгалтерської експертизи недостатньо уваги приділяється її інформаційному забезпеченню.

Мета статті. Метою статті є оцінка інформаційного забезпечення судово-бухгалтерської експертизи.

Виклад основного матеріалу. Бухгалтерський облік забезпечує постійний моніторинг різноманітних бізнес-операцій і процесів, що відбуваються на підприємстві. Підрунтам для відображення інформації про здійснені господарські операції в бухгалтерському обліку є первинні документи. Вони є джерелом інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень, контролю за збереженням товарно-матеріальних цінностей та коштів, мають юридичну силу в разі виникнення претензій і позовів, є джерелом відомостей про фінансово-господарську діяльність господарюючого суб'єкта з метою економічного аналізу та контролю.

Серед науковців поширена думка, що у процесі судово-бухгалтерської експертизи досліджуються лише документи, які пройшли перевірку при відображенні зазначених у них фактів господарської діяльності в бухгалтерському обліку.

У визначенні об'єкта судово-бухгалтерської експертизи в літературі відзначається безліч напрямів та думок. Частина науковців вважає, що об'єктом судово-бухгалтерської експертизи є господарські операції, які відображені в документах бухгалтерського обліку, що стали об'єктом слідства чи судового розгляду. Інші вважають, що об'єктом судово-бухгалтерської експертизи є документи бухгалтерського обліку, які долучені до справи. На основі проведеного аналізу думок різних авторів, можна зробити висновок, що об'єктами судово-бухгалтерської експертизи, згідно із визначення, об'єкт судово-бухгалтерської експертизи поєднує характеристики об'єктів бухгалтерського обліку та судової експертизи і являє собою документально зафіксовані факти господарської діяльності, що стали предметом досудового розслідування чи судового розгляду у сфері виявлення, розслідування та запобігання економічній злочинності.

У процесі вивчення господарських операцій експерту-бухгалтеру доводиться працювати з величезною кількістю документів. У кримінально-процесуальному та цивільному праві документи мають значення як речові докази у справі, що розслідується. Для експерта-бухгалтерський документ має значення письмового доказу [1].

Так, з погляду судово-бухгалтерської експертизи під «документом розуміють письмовий акт, що містить певні реквізити та відображає господарські операції та інші факти, з якими закон пов'язує настання економіко-правових наслідків» [2]. У господарській діяльності підприємств документи є носієм не тільки економічної, а й правової інформації. Оскільки відображення господарських операцій здійснюються через документи, вони стають носіями економічної інформації. Економічна інформація документа – це інформація, яка відображає динаміку змін у власності. Документи стають носіями правової інформації, оскільки, як фізичні об'єкти, вони містять дані, необхідні для отримання всебічної картини операцій.

Документ матиме доказове значення тільки тоді, коли він відповідає встановленій законодавством формі.

Кожна господарська операція породжує у документації складні інформаційні ланцюги та мережі. Для їх ефективного вивчення необхідно побудувати схему документообігу та інформаційних зв'язків між документами. Чітке формування системи документообігу сприяє отриманню повної та своєчасної інформації про роботу господарюючого суб'єкта та окремих осіб, що підвищує дієвість бухгалтерського контролю. Документообіг регламентується графіком, який складається головним бухгалтером. Графік, що затверджується наказом керівника підприємства, повинен сприяти покращенню бухгалтерської роботи, посиленню контрольних функцій бухгалтерського обліку, підвищенню рівня автоматизації облікових робіт.

Вивчення бухгалтерських документів з урахуванням їх інформаційних зв'язків є дуже важливим. Якщо фактично якась із господарських операцій не виконувалася або була здійснена в іншому в порівнянні з документальними даними вигляді, розмірі або іншим способом, це неодмінно має проявитися у невідповідності даних, які в різних документах. Ця закономірність зумовлена насамперед тим, що в різних документах відображаються різні складові частини однієї і тієї ж операції, і якщо які-небудь їх дані не відповідають реальним процесам, що відбуваються, то показники в документах не можуть бути взаємопов'язані [2].

У документах відображені різноманітні за змістом господарські операції. Щоб документ мав юридичну силу, потрібен повний опис операції, що здійснюється, тобто наявність реквізитів. Аналіз експертної практики показує відсутність єдиного підходу до виявлення недоброякісних документів з метою їх подальшого вивчення та визначення

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

наслідків їх використання господарюючим суб'єктом з погляду суттєвості спотворення обліку та звітності загалом. Коли потрібно знайти підроблені (недоброякісні) документи потрібно зважати на те, що:

- найпростіше приховати сліди злочину в бухгалтерському обліку за допомогою приписування та інформаційного зв'язку документів;
- виправлення заднім числом взаємопов'язаних документів, що були складені раніше сумнівного періоду;
- деякі документи захищені системою нумерації в підшитих журналах, що ускладнює взаємозв'язок усієї системи даних документів;
- так звані «первинні документи» в загальному інформаційному ланцюгу не є істинно початковими.

Тому всі зазначені зв'язки також мають бути перевірені. Коли виявляють відсутність одного чи кількох взаємозалежних документів постає питання достовірності як первинних документів, так і даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Водночас відсутність документів не означає, що їх взагалі не було. Документи могли бути втрачені, викрадені, знищені тощо. Якщо слідчим шляхом не вдається отримати відсутню, проте необхідну для справи інформацію, доцільно проконсультуватися з експертом-бухгалтером про можливість її реконструкції.

Для класифікації документів за якісними ознаками (тобто для поділу їх на доброякісні та недоброякісні) підприємствам, ревізорам та експертам доцільно використовувати критерії доброякісності документів: формальний критерій, критерій законності, критерій реальності, критерій дійсності здійснених операцій [1].

Формальний критерій. Будь-який якісний документ повинен бути складений за певною формою, мають бути заповнені всі необхідні реквізити, починаючи з назви господарюючого суб'єкта та закінчуючи підписами осіб, які оформляли та санкціонували дану господарську операцію. Одним з найбільш грубих порушень, що негативно впливають на захисні функції бухгалтерського обліку є складання взаємозалежних документів у зворотній послідовності [1]. Наприклад, документи про прибуткування готової продукції з цеху на склад (акт приймання-передачі, накладна внутрішньогосподарського призначення, реєстр зданої на склад готової продукції і т. ін.) складаються пізніше й на основі накладних про відпуск цієї ж продукції покупцям, внаслідок чого з'являється неврахована кількість готової продукції на складі.

При цьому порядку вилучення цінностей на будь-якому проміжному етапі (в цьому випадку неопробування або неповне опробування на склад продукції) не викликає нестачі або невідповідності в документах. Таке порушення може розглядатися як умовне, що сприяє вчиненню протиправних дій.

Критерій законності. Господарська операція, відображена в документі, має бути законною за своїм змістом. Забороняється приймати до виконання та оформлення первинних документів за операціями, що суперечать чинному законодавству.

Контроль за відповідністю здійснюваних господарських операцій відповідно до чинного законодавства має забезпечувати головний бухгалтер [1].

Критерій реальності. Документ повинен відображати зміст саме тієї господарської операції, на яку він був створений, причому відображати цей зміст у неспотвореному вигляді щодо обсягів, дати, учасників тощо. Своєчасне та якісне оформлення первинних облікових документів, передача їх у встановлені терміни для відображення в бухгалтерському обліку, а також достовірність їхніх даних повинні забезпечувати особи, які склали та підписали ці документи [1].

Критерій дійсності здійснених операцій. Первинні документи, які відповідають усім передбаченим вимогам, що визнаються доброякісними, можуть бути прийняті до обліку та використані в судово-слідчій діяльності як письмові речові докази. Документи, що не відповідають хоча б одному з перерахованих критеріїв, є недоброякісними.

Саме в недоброякісних документах можна знайти ознаки та дані про допущені економічним суб'єктом помилки та відхилення від норм, значна частина яких може бути навіть класифікована як зловживання персоналу чи адміністрації.

Питання про випадкове або навмисне походження недоброякісних та недостовірних документів не слід вирішувати лише документальним дослідженням. Для цього доцільно використати комплекс прийомів документальної та фактичної перевірки, що дозволить найбільш об'єктивно та повно оцінювати досліджувані документи та відображені в них господарські операції.

Водночас документи можуть переглядатися без попереднього їх групування або класифікації, у тому порядку, як вони надані. При такому несистематизованому перегляді з'являється можливість встановлення правильності чи неправильності кожного документа окремо. Проте експерт буде неспроможний охопити перевіркою якусь господарську операцію загалом – можуть залишитися невідкритими такі факти, як, наприклад, спотворення собівартості продукції внаслідок невчасного списання витрачених матеріалів та понесених витрат, виплати за відрядними нарядами за роботи, які фактично не виконувались тощо. Тому несистематизований перегляд документів не є достатньо надійним та доцільним методом документальної перевірки. Ним слід користуватися за умови загального попереднього ознайомлення з документами економічного суб'єкта.

Використовуючи дані бухгалтерського обліку, експерти часто роблять категоричний висновок про недостачі, порушення, зловживання, розмір матеріальних збитків. При цьому обов'язковою умовою є те, що зафіксовані в документах операції дійсно мали місце. Перевірка бухгалтерського обліку дає певну характеристику фінансово-господарської діяльності, проте окреслена строгими межами власної методології, система бухгалтерського обліку є частиною загальної інформаційної системи, яка краще чи гірше взаємодіє з іншими її частинами. Крім того, вивчення лише бухгалтерських документів не дає можливості розкривати всі скоєні економічні злочини та умови [6].

З досвіду видно, що частина господарських операцій не відображаються в документах або знаходять своє відображення частково. Це приклади несанкціонованого переміщення коштів, цінних паперів, товарно-матеріальних цінностей тощо. Такі процедури можуть здійснюватися без формування документів і є повністю або частково нетоварними чи немонетарними. Стає складно встановити такі факти через деякий час, тому що відповідні матеріальні цінності можуть вилучатися за допомогою списання у витрату за підвищеними нормами, використовуватися для виробництва неврахованої продукції і т. ін. Найбільш точні дані можуть бути отримані в процесі оперативного контролю, що здійснюється на момент вчинення незаконних операцій.

Позиція фахівців, згідно з якою найбільш повна інформація про шукані обставини з високою гарантією її достовірності міститься в різноманітних офіційних документах, що є формалізованим відображенням подій, складених відповідно до прийнятого порядку та правил, що відповідають встановленим вимогам щодо їхнього змісту, форми та реквізитів, не є безперечною. Обмеження дослідження перевіркою документів і методично й процесуально не можна визнати правильним, оскільки при цьому можуть бути втрачені суттєві обставини справи, що розслідується. Якість узагальнюючого документу за результатами перевірок за завданням правоохоронних органів залежить від всебічного дослідження операцій та фактів, що стосуються поставлених на вирішення питань, шляхом:

- вивчення всієї наданої експерту-бухгалтеру як фахівцю з бухгалтерського обліку, аналізу та контролю встановленої офіційної та залученої до справи будь-якої іншої інформації, що висвітлює обставини справи;

- повного використання всіх можливих методів та прийомів дослідження документальних даних;

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

- правильної оцінки документальних даних та аргументації свого висновку для того, щоб цей висновок логічно впливав із дослідження і виключав можливість двоякого тлумачення.

З кримінально-процесуальних норм, що регламентують судово-бухгалтерську експертизу, впливає вимога конкретного відображення в постанові слідчого тих матеріалів, які вирішено піддати спеціальному дослідженню. Чіткий перелік матеріалів потрібен для оцінки об'єктивності підбору й достатності матеріалів для дослідження та вирішення інших питань, що виникають під час оцінювання експертизи. Важливо, щоб перелік матеріалів був складовою постанови (ухвали) про призначення експертизи, давав чітке уявлення про те, які саме матеріали надсилаються експерту бухгалтеру.

При поданні матеріалів експерту вказують кількість томів та аркушів у кожному томі, вид, кількість та номери документів, якій установі вони належать і до якого періоду часу належать. Постанова про призначення експертизи містить конкретний перелік документів та інших матеріалів, що спрямовуються на експертизу. Проте зазвичай потрібен спеціальний відбір для експертизи тієї частини матеріалів справи, що справді належить до предмета дослідження.

Такий підхід до дослідження питань, поставлених перед експертом, дозволяє виділити такі групи об'єктів судово-бухгалтерської експертизи:

- що містять у собі факти, що підлягають дослідженню;
- відображають виникнення і зміни досліджуваних фактів;
- полегшують з'ясування сенсу і межі дослідження фактів.

Використання такої класифікації об'єктів дослідження експертом-бухгалтером в експертній практиці сприятиме покращенню якості проведення та результатів судово-бухгалтерської експертизи.

Експерт-бухгалтер, маючи матеріали бухгалтерського обліку для відповіді на поставлені питання, не повинен відмовлятися від використання інших даних, зокрема від дослідження необлікової документації. Зазвичай необлікові документи фіксують економічні явища та складаються матеріально відповідальними та іншими особами. Вони характеризують рух товарно-матеріальних цінностей, розмір матеріальної шкоди та період її виникнення, розподіл сум матеріальних збитків між посадовими та матеріально відповідальними особами тощо. Такі документи перебувають поза бухгалтерським контролем і самостійного доказового значення не мають, але можуть бути успішно використані правоохоронними органами при оцінці виявлених фактів та визначенні ступеня вини окремих працівників у допущених порушеннях та зловживаннях [8].

Однак важливо надавати експертам-бухгалтерам лише той матеріал, який дійсно необхідний для повного вирішення питання експертизи. Вивчення зайвих матеріалів викликає невиправдану витрату сил та коштів, подовжує терміни експертизи. І навпаки, необґрунтовані обмеження щодо досліджуваного матеріалу можуть звужити можливість перевірки та спричинити її неповну. Неповнота матеріалів, наданих експерту, є результатом недостатніх знань специфіки економічних процесів органів, що призначили експертизу.

Необлікова документація має досліджуватися експертом-бухгалтером у межах її долучення до справи. Проблеми її використання в експертизі багато в чому пов'язані з різноманіттям форм цих документів та різним ступенем їх оформлення. Експертна практика показує, що у складі зазначеної документації трапляються неповноцінні документи, що містять такі недоліки, як недбалість оформлення, виправлення, відсутність підписів осіб, які здійснили операції, неясно або неповністю вказані операції, найменування, прізвища та ін. У деяких випадках така документація не охоплює весь обліковий період і є уривчастою. У зв'язку з цим виникає потреба у визначенні порядку оцінки необлікових документів та меж їх використання в бухгалтерській експертизі. У

судово-слідчій практиці у справах про розтрата, розкрадання та недостачі товарно-матеріальних цінностей та грошових коштів важливим та визначальним для встановлення об'єктивної істини є достовірність документів за їхньою суттю. За цих умов необлікові документи та копії документів бухгалтерського обліку (фотознімки, письмові дублікати, засвідчені нотаріально, компетентною установою або органом розслідування), залучені до справи, можуть досліджуватися та оцінюватись як будь-які інші офіційні документи. Необхідними даними такого необлікового документу слід вважати відомості про те, ким, коли і яка зроблена операція, про точні розміри операції (найменування товарно-матеріальних цінностей, кількість, сорт, ціна, сума).

Таким чином, межі використання необлікової документації для обґрунтування висновків експерта-бухгалтера повною мірою визначаються її оформлення, конкретним змістом поставлених перед бухгалтерською експертизою питань та обставинами справи. Тому заздалегідь визначити повний перелік випадків можливого використання необлікової документації та її обсягів неможливо. Водночас у багатьох випадках дослідження облікової та необлікової документації без додаткових пояснень осіб, які мали відношення до їх складання або відання, а також здійснення операцій, відображених у документах, не дозволяє всебічно та правильно відповісти на поставлені питання слідства. Іноді оформлені за формою документи не відображають фактично здійснених операцій по суті або є неясними за своїм змістом. Повний облік показань свідків та обвинувачених, що належать до предмета бухгалтерської експертизи, сприяє більш глибокому вивченню пред'явлених матеріалів, тобто роз'яснення сутності документально оформлених операцій, порядку складання та проходження документів. Одночасно це сприяє вибору правильного способу (прийому) дослідження облікових даних.

Висновки і пропозиції. Аналіз інформаційного забезпечення судово-бухгалтерської експертизи засвідчує, що крім нормативно-правових документів, які регламентують її здійснення, важливу роль відіграють документи, сформовані на підприємстві. Проте експерт-бухгалтер повинен володіти не лише знаннями з обліку, аналізу та контролю, а і знати специфіку роботи суб'єкта господарювання (галузь економіки: будівництво, торгівля, сільське господарство), щоб надати якісний висновок.

Список використаних джерел

1. Базась М. Ф. Теоретико-методологічні засади судово-бухгалтерської експертизи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Базась М. Ф. – К. : МАУП, 2007. – 488 с.
2. Легенчук С. Ф. Документування в бухгалтерському обліку: процесний підхід : монографія / С. Ф. Легенчук, К. О. Вольська, О. В. Вақун. – Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2016. – 228 с.
3. Павлюк Д. Є. Проблеми підвищення ефективності проведення судово-економічних експертиз / Д. Є. Павлюк, Л. Г. Михальчишина // *Фінанси, облік і аудит*. – 2012. – № 5. – С. 22–24.
4. Панченко І. А. Організація судово-бухгалтерської експертизи в Україні: сутність та порядок здійснення / І. А. Панченко // *Міжнародний збірник наукових праць*. – 2010. – Вип. 1(4). – С. 335–340.
5. Парфентій Л. А. Слабкі сторони судово-бухгалтерської експертизи в Україні та основні напрями її вдосконалення / Л. А. Парфентій, Д. О. Тищенко // *Інформаційні технології в соціокультурній сфері, освіті та економіці : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. – К., 2018. – С. 221–223.
6. Разборська О. О. Роль судово-бухгалтерської експертизи у вирішенні кримінальних та цивільних справ / О. О. Разборська // *Бухгалтерський облік, аналіз і аудит*. – 2014. – Вип. III (55). – С. 309–317.
7. Романів С. Р. Основні напрями вдосконалення правового регулювання судово-економічної експертизи в Україні / С. Р. Романів, І. Д. Голяш // *Економіка і суспільство*. – 2017. Вип. 10. – С. 796–802.
8. Ужва А. М. Проведення судово-бухгалтерської експертизи як складової економічного контролю / А. М. Ужва, Т. В. Ротару // *Фінанси, учет, банки*. – 2014. – № 1 (20). – С. 264–269.

References

1. Bazas, M.F. (2007). *Teoretyko-metodolohichni zasady sudovo-bukhhalterskoi ekspertyzy [Theoretical and methodological principles of forensic accounting]*. MAUP.
2. Lehenchuk, S.F., Volska, K.O., Vakun, O.V. (2016). *Dokumentuvannia v bukhhalterskomu obliku: protsesnyi pidkhid [Documentation in accounting: a process approach]*. Vydavets Kushnir H. M.
3. Pavliuk, D.Ye., Mykhalchyshyna, L.H. (2012). Problemy pidvyshchennia efektyvnosti provedennia sudovo-ekonomichnykh ekspertyz [Problems of increasing the efficiency of forensic economic examinations]. *Finansy, oblik i audyt – Finance, Accounting and Auditing*, (5), 22–24.
4. Panchenko, I.A. (2010). Orhanizatsiia sudovo-bukhhalterskoi ekspertyzy v Ukraini: sutnist ta poriadok zdiisnennia [Organization of forensic accounting in Ukraine: the essence and procedure]. *Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats – International collection of scientific papers*, 1(4), 335-340.
5. Parfentii, L.A., Tyshchenko, D.O. (2018). Slabki storony sudovo-bukhhalterskoi ekspertyzy v Ukraini ta osnovni napriamy yii vdoskonalennia [Weaknesses of forensic accounting in Ukraine and the main directions of its improvement]. *Informatsiini tekhnolohii v sotsiokulturnii sferi, osviti ta ekonomitsi : materialy Mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii – Information technologies in the socio-cultural sphere, education and economy: materials of the International scientific-practical conference* (pp. 221-223).
6. Razborska, O.O. (2014). Rol sudovo-bukhhalterskoi ekspertyzy u vyrishenni kryminalnykh ta tsyvilnykh sprav [The role of forensic accounting in resolving criminal and civil cases]. *Bukhhalterskyi oblik, analiz i audyt – Accounting, analysis and audit*, III (55), 309-317.
7. Romaniv, S.R., Holiash, I.D. (2017). Osnovni napriamy vdoskonalennia pravovoho rehuliuвання sudovo-ekonomichnoi ekspertyzы v Ukraini [The main directions of improving the legal regulation of forensic economic examination in Ukraine]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and Society*, 10, 796-802.
8. Uzhva, A.M., Rotaru, T.V. (2014). Provedennia sudovo-bukhhalterskoi ekspertyzy yak skladovoi ekonomichnoho kontroliu [Conducting forensic accounting examination as a component of economic control]. *Finansy, uchet, banki – Finance, accounting, banks*, (1(20)), 264-269.

Отримано 24.11.2021

UDC 657.7

Natalia Stelmakh

PhD in Economic Sciences, Associate Professor of Audit
Vadym Hetman Kyiv National University of Economics (Kyiv, Ukraine)

E-mail: nataliastelmakh1405@gmail.com. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0003-4105-2301>

INFORMATION PROVISION OF FORENSIC ACCOUNTING

An important mission of forensic accounting expertise is to identify and prevent economic crime. Today, scientists and practitioners mostly study procedural issues of forensic accounting expertise. Organizational and methodological principles of the prevention, identification and termination of economic offenses in the conditions of the accounting reform are not studied efficiently. At the same time, today the possibilities of committing violations have expanded, state control over the activities of economic entities has significantly weakened, motivation for theft and other abuses has significantly increased.

Practical need for forensic accounting expertise is due to the fact that investigators often experience difficulties in detecting distortions in the fact of economic activities of the enterprise and violations of financial discipline that caused material losses for the enterprise. Thus, forensic accounting expertise is an important means of collecting evidence in many criminal and civil cases of violation and abuse. A qualified opinion of an expert accountant contributes to the establishment of objective truth and a fair court decision. To provide the expert's opinion, it is necessary to provide sources of information. Information sources of forensic accounting expertise are divided into legislative, normative, and factual. Authentic sources of information provided to the expert for study must meet the quality criteria (formal criterion, legality criterion, reality criterion, and validity criterion of carried out transaction).

Documents, both accounting and non-accounting, reflect a variety of economic transactions. To identify unfavourable documents, the experts needs to consider that prescribing, paperwork can take place in hindsight, etc. To establish these violations, you must check all related documents. However, the expert accountant must have not only knowledge of accounting, analysis and control, but also know the specifics of the business entity (branch of economy: construction, trade, agriculture) to provide a qualitative conclusion.

Keywords: information support; accounting expertise; document; expert; factual information; regulatory support.

References.: 8.